

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Mahkemenin içtihatlarına ilişkin bilgi notu

Kasım 2022

Çela v. Arnavutluk - 73274/17

Karar 29.11.2022 [Bölüm III]

© Çeviren, Kadir Öztürk, AIHS Hukuk Danışmanı, Hukuk Çevirmeni, [@LegalCounsel TR](#), 2022. Bu çeviriyi yayımlama izni, yalnızca Mahkeme'nin veri tabanı olan HUDOC'a konulması için verilmiştir.

© Translated by Kadir Öztürk, Legal Counsel to the ECHR, Legal Translator, [@LegalCounsel TR](#), 2022. Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

6. Madde

Hukuk Davaları

Madde 6 -1

Mahkemeye erişim

Şikayette bulunduktan sonra getirilen yeni dört aylık sürenin öngörülemez bir şekilde uygulanması nedeniyle anayasal şikayetin reddedilmesi, başvuru sahibinin mahkemeye erişim hakkından mahrum bırakılması: *ihlal*

Olgular– Başvuranın aleyhindeki hukuk davasına yaptığı itiraz, 11 Kasım 2016 tarihinde Yüksek Mahkeme tarafından reddedilmiştir. 2 Haziran 2017 tarihinde başvuran, Yüksek Mahkemenin kararının kabul tarihinden itibaren işlemeye başlayan 6 Kasım 2016 tarihli ve 99/2016 sayılı Kanun ile getirilen yeni dört aylık zaman sınırının dışında yapıldığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından 29 Haziran 2017 tarihinde kabul edilemez olduğu ilan edilen bir anayasal şikayette bulunmuştur.

Hukuk– Madde 6 § 1:

Anayasa Mahkemesi'ne anayasal şikayette bulunma yoluyla erişim, diğer hususların yanı sıra, bu tür bir şikayette bulunmak için 99/2016 sayılı Kanun ile iki yıldan dört aya indirilen bir süre sınırı ile sınırlandırılmıştır. Nihai yargı kararları ve diğer eylemlere karşı ilke olarak anayasal bir şikayette bulunulabilir. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bir karar, bu tür kararları veya eylemleri ortadan kaldırabilir ve işlemleri daha düşük bir aşamaya taşıyabilir veya şikayet edilen durumu başka yollarla çözebilir. Söz konusu süre sınırının kısaltılması, böylece yasal kesinliği güçlendirmeyi amaçlamış ve herhangi bir davayı kesin olarak çözmek için aşırı uzun bir süre gerektirmemesini sağlamıştır. Bu nedenle meşru bir amaç hedeflenmiştir.

Tedbirin orantılılığına dönecek olursak, Anayasa Mahkemesi'nin yeni getirilen süre sınırlamasını bekleyen davalara uygulamış olması başlı başına 6 § 1'de verilen garantilere aykırı değildir. Aksine, bu bağlantıda ortaya çıkan soru, bu zaman sınırının başvuru sahibi

için öngörülebilir olup olmadığı ve bu nedenle, bu zaman sınırına saygı göstermemenin yaptırımının orantılılık ilkesini ihlal edip etmediğidir.

99/2016 sayılı Kanun ile Anayasa Mahkemesi Kanunu'nda yapılan değişiklikler 8 Kasım 2016 tarihinde 210 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Kanunun 71(a) maddesi, bir anayasal şikayette bulunmak için zaman sınırının dört ay olmasını şart koşmuştur. 99/2016 sayılı Kanunun 86(3) maddesi, yeni zaman sınırının 1 Mart 2017'den itibaren geçerli olacağını şart koşmuştur. Başvuru sahibinin bu hükümlere ilişkin anlayışı, yeni getirilen zaman sınırının 1 Mart 2017 tarihinden itibaren kabul edilen nihai kararlar açısından geçerli olacağı yönündeydi. Ancak, Anayasa Mahkemesi bunu, 1 Mart 2017 tarihinden önceki dört ay içinde, hakkında anayasa şikayeti yapılan bir kararın verildiği tüm davalara uygulamıştır. Yüksek Mahkeme'nin ceza, hukuk veya idari hukuk davalarında verilen kararlarına karşı tipik olarak bir anayasal şikayette bulunulmuştur. 99/2016 sayılı Kanun, 1 Mart 2017 tarihinden itibaren kabul edilen nihai olağan kararlara karşı anayasal bir şikayette bulunmak için yeni getirilen dört aylık zaman sınırının uygulanıp uygulanmayacağını belirtmemiş, bu nedenle bu konuda belirsizlik yaratmıştır.

Mahkeme, açık olmayan yasal hükümlerin, (gerekliyse, nitelikli tavsiyeler yardımıyla) başvuru sahibinin hangi adımları atması gerektiğini belirlemesini sağlamak için yayınlanmış, erişilebilir ve yeterince kesin olan yerleşik içtihatla desteklendiği durumlarda, başvuranın mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmediğini kabul etmiştir. Tutarlı bir iç yargı uygulaması ve bu uygulamanın tutarlı bir şekilde uygulanması, normalde üst mahkemelere erişim kısıtlamasına ilişkin öngörülebilirlik kriterini karşılayacaktır. Mevzuat değişiklikleri, belirli bir süre sonra, tüm ilgili kişilerin yeni kuralları tanımalarına izin veren bir *vacatio legis* şeklinde yürürlüğe girer. Bununla birlikte, mevcut davada olduğu gibi, 99/2016 sayılı Kanun, anayasal bir şikayette bulunmak için yeni zaman sınırının nasıl hesaplanacağı konusunda belirsizlik yaratmış, Anayasa Mahkemesi hesaplamada kullanılacak yöntemi tam olarak netleştirmek zorunda kalmıştır.

Tedbir yeni getirilen bir zaman sınırı olduğundan, Anayasa Mahkemesi'nin uygulamasının geliştirildiği söylenemezdi. Anayasa Mahkemesi Kanunu'nda yapılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarih olan 23 Kasım 2016 (99/2016 sayılı Kanunun yayımlanmasından on beş gün sonra) ile Anayasa Mahkemesi'nin başvuranın anayasal şikayetini zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle kabul edilemez ilan ettiği tarih olan 29 Haziran 2017 arasındaki zaman dilimi göz önüne alındığında, Madde 86(3)'ün uygulanması, başvuranın şikayetini yaptığı sırada Anayasa Mahkemesi tarafından açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu nedenle, Yüksek Mahkeme'nin 1 Kasım 2016 ile 1 Mart 2017 tarihleri arasında kabul edilen tüm kararlarına karşı yapılan anayasal şikayetlere yeni süre sınırının uygulandığı görüşü, başvuranın bilmesi gereken yerleşik bir uygulama olarak görülemez.

Buna göre, başvuru sahibinin yeni getirilen zaman sınırının sadece 1 Mart 2017'den sonra verilen Yüksek Mahkeme kararlarına karşı şikayetlere uygulanmasını beklemiş olması mantıksız olmamıştır. Dahası, söz konusu prosedür kurallarını yorumlaması, 86(3) maddesinin ifadesiyle tutarsız görünmemektedir. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi tarafından usul sınırlamalarının uygulanması, başvuru sahibinin bakış açısından yeterince açık ve öngörülebilir değildir ve bu nedenle yasal kesinlik ilkesine uygun değildir. Başvuranın davranışında, bu belirsizliğin sonuçlarının yükünün kendisine yüklenmesi gerektiğini haklı çıkaracak hiçbir şey yoktur. Başvurana, bir yandan Anayasa Mahkemesine başvuru için resmi koşullara uyulmasını sağlama meşru amacı ile diğer yandan bu mahkemeye erişim hakkı arasındaki gerekli adil dengeyi bozan orantısız bir yük yüklenmiştir. Başvuranın anayasal şikayetinin, açık bir mevzuatın ve gelişmiş bir uygulamanın yokluğunda, dört aylık zaman sınırının dışında yapıldığı gerekçesiyle reddedilmesi, onu Anayasa Mahkemesine erişim hakkından mahrum bırakmıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliği ile).

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
Yazı İşleri Müdürlüğü'nün bu özeti Mahkeme'yi bağlamaz.

[İçtihatlarla İlişkin Bilgi Notları](#) için buraya tıklayın